

2024/1675

14.6.2024.

ODLUKA KOMISIJE (EU) 2024/1675

od 16. veljače 2024.

o državnoj potpori SA.62829 (2023/C) koju je provela Rumunjska u korist društva Blue Air Aviation SA

(priopćeno pod brojem dokumenta C(2024) 910)

(Vjerodostojan je samo tekst na rumunjskom jeziku)

(Tekst značajan za EGP)

EUROPSKA KOMISIJA,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 108. stavak 2. prvi podstavak,

uzimajući u obzir Sporazum o Europskom gospodarskom prostoru, a posebno njegov članak 62. stavak 1. točku (a),

nakon što je pozvala zainteresirane strane da dostave primjedbe u skladu s prethodno navedenim odredbama ⁽¹⁾ i uzimajući u obzir njihove primjedbe,

budući da:

1. POSTUPAK

- (1) Komisija je 20. kolovoza 2020. odlučila da neće uložiti prigovor na planiranu potporu društvu Blue Air Aviation SA („Blue Air”) u obliku državnog jamstva za kredit u ukupnom iznosu od 300 775 000 RON (62,13 milijuna EUR) ⁽²⁾, od čega je 28,29 milijuna EUR (136,9 milijuna RON) naknada štete u skladu s člankom 107. stavkom 2. točkom (b) Ugovora o funkcioniranju Europske unije („UFEU”) i 33,84 milijuna EUR (163,8 milijuna RON) potpora za sanaciju u skladu sa Smjernicama o državnim potporama za sanaciju i restrukturiranje nefinancijskih poduzetnika u teškoćama („Smjernice o sanaciji i restrukturiranju”) ⁽³⁾ i člankom 107. stavkom 3. točkom (c) UFEU-a („odluka o potpori za sanaciju”) ⁽⁴⁾.
- (2) Rumunjska je 20. listopada 2020. izdala državno jamstvo. Društvo Blue Air 23. listopada 2020. iskoristilo je kredit društva EximBank S.A. Rumunjska je 22. travnja 2021. Komisiji dostavila početni plan restrukturiranja društva Blue Air, a državno jamstvo produljeno je na ukupno šest godina.
- (3) Rumunjska tijela dostavila su 12. kolovoza 2021. informacije za ocjenu potpore za restrukturiranje kojom se podupire početni plan restrukturiranja.
- (4) Komisija je 20. kolovoza 2021. dostavila preliminarnu ocjenu potpore za restrukturiranje i zatražila dodatne informacije.
- (5) Rumunjska je 16. studenog 2021. Komisiji dostavila izmijenjeni plan restrukturiranja društva Blue Air („plan restrukturiranja”) i informacije za ocjenu potpore za restrukturiranje kojom se podupire plan.
- (6) Komisija je na videokonferenciji 17. svibnja 2022. zatražila pojašnjenja i istaknula da nedostaju ključne informacije za ocjenu spojivosti potpore za restrukturiranje. Komisija je 18. svibnja 2022. u pisanom obliku potvrdila glavne točke o kojima se raspravljalo i istaknula koja glavna neriješena pitanja o spojivosti potpore Rumunjska treba pojasniti.

⁽¹⁾ SL C 195, 2.6.2023., str. 18.

⁽²⁾ Tečaj RON/EUR = 0,20656 u ovoj odluci služi samo za ilustraciju.

⁽³⁾ Komunikacija Komisije – Smjernice o državnim potporama za sanaciju i restrukturiranje nefinancijskih poduzetnika u teškoćama (SL C 249, 31.7.2014., str. 1.).

⁽⁴⁾ Odluka Komisije od 20. kolovoza 2020. u predmetu SA.57026 (2020/N) – Rumunjska – COVID-19 – Potpora društvu Blue Air (SL C 430, 11.12.2020., str. 2.).

- (7) Komisija je 8. srpnja 2022. od rumunjskih tijela zatražila informacije o planu restrukturiranja i potpori kojom se plan podupire. Komisija je poslala podsjetnik 6. rujna 2022. Rumunjska nije dostavila zatražene informacije.
- (8) Nakon objave novinskih članaka o naglom i privremenom prestanku poslovanja društva Blue Air te nakon što je Komisija zatražila ažurirane informacije, Rumunjska je 29. rujna i 5. prosinca 2022. obavijestila Komisiju o stanju djelatnosti društva Blue Air i koracima koje je poduzela nakon što je aktivirano državno jamstvo iz uvodne izjave 1.
- (9) Komisija je dopisom od 17. travnja 2023. („odluka o pokretanju postupka”) obavijestila Rumunjsku da je odlučila pokrenuti postupak u pogledu potpore utvrđen u članku 108. stavku 2. UFEU-a. Nakon dva podsjetnika Rumunjska je svoje primjedbe dostavila 5. rujna 2023.
- (10) Odluka Komisije o pokretanju službenog istražnog postupka objavljena je u *Službenom listu Europske unije* ⁽⁵⁾. Komisija je pozvala zainteresirane strane da dostave svoje primjedbe.
- (11) Komisija je zaprimila primjedbe jedne zainteresirane strane. Dana 1. kolovoza 2023. prosljedila ih je Rumunjskoj, koja je imala priliku reagirati, ali to nije učinila.

2. Korisnik

2.1 Djelatnosti društva Blue Air

- (12) Blue Air je rumunjsko dioničko društvo, osnovano najprije pod imenom Blue Air Airline Management Solutions SRL, koje posluje od kolovoza 2013. Kad je društvo Blue Air Transport Aerian SA prestalo s poslovanjem, društvo Blue Air na temelju natječajnog postupka preuzelo je od njega djelatnost zračnog prijevoza. Društvo Blue Air Airline Management Solutions SRL 2018. je promijenilo ime i pravni oblik u Blue Air Aviation S.A. Društvo Airline Invest S.A., privatno rumunjsko društvo kojem je jedina djelatnost držanje udjela u društvu Blue Air, do studenog 2022. držalo je 76,18 % temeljnog kapitala u društvu Blue Air, a preostale udjele od 23,81 % i 0,1 % držale su dvije fizičke osobe.
- (13) Unatoč financijskim nestabilnostima društvo Blue Air s godinama je proširivalo svoje poslovanje. Do kraja 2019. društvo je imalo godišnji promet od oko 414 milijuna EUR i bilo operator 23 zrakoplova Boeing-737 koji su prevozili 4,2 milijuna putnika godišnje, od čega su 60 % činili rumunjski državljani koji žive u inozemstvu. U rujnu 2021. društvo Blue Air imalo je 1 058 zaposlenika i pružalo usluge i. međunarodnog i domaćeg zračnog prijevoza putnika, ii. čartera za putničke agencije i iii. zakupa zrakoplova s posadom ⁽⁶⁾ u četiri operativne baze u Rumunjskoj i jednoj u Italiji.
- (14) Prema informacijama iz plana restrukturiranja dostavljenog 16. studenog 2021. mreža društva Blue Air pokrivala je gotovo isključivo Europu s oko 90 izravnih odredišta, a glavni konkurenti bila su društva Tarom, Ryanair i Wizz Air. Društvo Blue Air bilo je jedini prijevoznik na 20 od tih linija. Na 36 linija usluge prijevoza pružao je i drugi zračni prijevoznik. Na ostalim linijama usluge prijevoza osim društva Blue Air pružala su dva ili više prijevoznika.

2.2 Teškoće društva Blue Air i ranija potpora za sanaciju

- (15) Rumunjska navodi da je društvo Blue Air do 2018. ubrzano raslo i puno ulagalo u otvaranje novih baza i linija. Budući da nije imalo odgovarajući pristup financiranju za provedbu svojih djelatnosti i programa proširenja, naišlo je na probleme s likvidnošću i solventnošću. U odluci o potpori za sanaciju ističe se negativan vlasnički

⁽⁵⁾ Vidjeti bilješku 1.

⁽⁶⁾ Na temelju ugovora o zakupu zrakoplova s posadom vlasnik isporučuje zrakoplov i najmanje jednog člana posade. Vlasnik preuzima operativnu odgovornost, što uključuje održavanje, sklapanje polica osiguranja i druge pravne odgovornosti povezane s poslovanjem.

kapital društva Blue Air u iznosu od 18,9 milijuna EUR do 31. prosinca 2019. i akumulirani gubici od 37,7 milijuna EUR koji premašuju njegov upisani temeljni kapital od 0,2 milijuna EUR i pričuve od 0,62 milijuna EUR. U odluci o potpori za sanaciju navedeno je i da je od početka ožujka 2020. pandemija bolesti COVID-19 imala znatan negativan utjecaj na uspješnost društva Blue Air ⁽⁷⁾. Zbog akumulacije gubitaka i negativnog vlasničkog kapitala društvo Blue Air moralo je 6. srpnja 2020. pokrenuti postupak koji prethodi postupku u slučaju nesolventnosti.

- (16) Kako je utvrđeno u odluci o potpori za sanaciju, državno jamstvo iz uvodne izjave 1. odnosilo se na financiranje kredita, uz naknadu štete na temelju članka 107. stavka 2. točke (b) UFEU-a, i dio negativnog novčanog salda koji se očekivao od rujna 2020. do veljače 2021., kako je utvrđeno u planu likvidnosti društva Blue Air. Kredit je dodijeljen na šest godina uz obvezu prijave plana restrukturiranja u roku od šest mjeseci od dodjele. Hipoteke prvog reda za određenu imovinu društva Blue Air i trećih strana osigurane su državnim jamstvom ⁽⁸⁾.
- (17) U nacrtu Izvanredne uredbe Vlade koji je Rumunjska dostavila u svojoj obavijesti o potpori za sanaciju navedeno je da kolateral za državno jamstvo, među ostalom imovinom, uključuje 75 % udjela u temeljnom kapitalu društva Blue Air u vlasništvu društva Airline Invest SA i jedne fizičke osobe. U slučaju izvršenja jamstva, država bi postala dioničar jer bi joj se prenijelo vlasništvo nad kolateralom ⁽⁹⁾. U uredbi nije utvrđena vrijednost kolaterala.
- (18) Rumunjska tijela 5. prosinca 2022. obavijestila su Komisiju da je državno jamstvo u korist vjerovnika EximBank S.A. izvršeno i da je Ministarstvo financija u cijelosti platilo iznose koji se odnose na kredit osiguran jamstvom koji je ugovorilo društvo Blue Air.

3. Opis plana restrukturiranja i potpore kojom se plan podupire

3.1 Plan restrukturiranja: trajanje i planirane mjere restrukturiranja

- (19) Plan restrukturiranja društva Blue Air obuhvaća razdoblje od 1. listopada 2020. do 30. rujna 2025., što se podudara s financijskim godinama korisnika za razdoblje 2021. – 2025. U tom razdoblju provode se ili će se provesti više mjera restrukturiranja poslovanja, konkretno mjere za i. smanjenje troškova flote; ii. smanjenje troškova održavanja, uključujući odlaganje zrakoplova; iii. nastavak pružanja usluge i fleksibilnost putovanja za putnike; iv. restrukturiranje mreže zračnih luka i linija tako da se obuhvate glavne čvorišne zračne luke; v. promjenu poslovne strategije radi stjecanja vodećeg položaja među niskotarifnim prijevoznicima u srednjoj i istočnoj Europi; vi. povećanje doprinosa koji se ostvaruje kanalima izravne prodaje; vii. transformaciju IT sustava; viii. organizacijsku prilagodbu i smanjenje troškova osoblja; ix. obnovu flote radi uštede na troškovima goriva i certifikata za emisije CO₂; x. otvaranje tehničkih djelatnosti i djelatnosti održavanja prema tržištu njihovim prijenosom na novoosnovani subjekt; i xi. reprogramiranje duga i sprječavanje nesolventnosti.

3.2 Financiranje plana restrukturiranja

- (20) Za pokrivanje troškova restrukturiranja potrebno je 194,26 milijuna EUR. Rumunjska navodi da bi se troškovi financirali potporom za restrukturiranje u iznosu od 33,84 milijuna EUR i vlastitim doprinosom društva Blue Air u iznosu od 160,42 milijuna EUR.

⁽⁷⁾ Odluka o potpori za sanaciju, uvodne izjave od 11. do 13., 36. i 102.

⁽⁸⁾ Odluka o potpori za sanaciju, uvodne izjave 19., 20.(g) i od 45. do 48.

⁽⁹⁾ Nacrt podnesen u obavijesti donesen je pod naslovom Ordonanța de urgență a Guvernului României nr. 139 din 19 august 2020 i objavljen u službenom listu Monitorul Oficial br. 763 od 20. kolovoza 2020. Člankom 4. stavkom 2. nacrta uredbe iz obavijesti utvrđen je popis kolaterala založenog kao hipoteke, a člankom 9. stavkom 2. u slučaju izvršenja jamstva utvrđeno je načelo prijenosa na državu i vlasništva države u okviru Ministarstva prometa, infrastrukture i komunikacija.

- (21) Kad je riječ o financiranju plana restrukturiranja, Rumunjska je prvo obavijestila Komisiju da se zadržava državno jamstvo koje pokriva kredit za potporu za sanaciju te će odsad biti potpora za restrukturiranje društva Blue Air, najdulje šest godina od dospijeća tog kredita, čime se omogućuje njegova otplata do 2026. Rumunjska je zatim 5. prosinca 2022. obavijestila Komisiju da je državno jamstvo izvršeno i da je Ministarstvo financija u cijelosti platilo iznose koji se odnose na kredit osiguran jamstvom koji je ugovorilo društvo Blue Air. Pri provedbi zakonskih odredbi o kolateralu jamstva država je preko Uprave za upravljanje državnom imovinom preuzela 75 % udjela u društvu Blue Air ⁽¹⁰⁾, a ostatak od 25 % ukupnog temeljnog kapitala društva Blue Air zadržali su društvo Airline Invest S.A. (1,191 %) i jedna fizička osoba (23,809 %).
- (22) Plan restrukturiranja uključuje financiranje za koje se navodno ne dodjeljuje potpora, koje se sastoji, među ostalim, od sljedećih dodatnih izvora:
- (a) otpisa duga za obveze servisiranja prema trećim stranama u iznosu od 34,79 milijuna EUR. Treće strane uključuju: i. talijanske putnike; ii. rumunjske i talijanske vjerovnike u okviru sporazuma o sudskoj nagodbi; i iii. različite vjerovnike nakon pregovora o ugovorima;
  - (b) dioničari društva Blue Air koji nisu državni akteri otplatili bi 28,57 milijuna EUR koje društvo Blue Air duguje privatnim zakupodavcima zrakoplova, čime bi postali privremeni vjerovnici društva Blue Air. Dioničari bi taj dug pretvorili u vlasnički kapital društva Blue Air u tri faze koje su trebale biti dovršene krajem 2022., čime bi se društvo Blue Air oslobodilo obveze da otplati dug;
  - (c) prodaje zrakoplova koji su trenutačno založeni u korist društava NAFA- i ALC- Aero Leasing 3 Designated Activity Company, od čega se očekuje vlastiti doprinos u iznosu od 5,89 milijuna EUR. Rumunjska navodi da je postupak prodaje trebao biti dovršen u listopadu 2023.;
  - (d) vanjskog financiranja u iznosu od 54,47 milijuna EUR, što uključuje osnivanje zajedničkog pothvata za upravljanje novim zračnim prijevoznikom u iznosu od 14,47 milijuna EUR i 40 milijuna EUR sredstava za pokrivanje manjka likvidnosti 2021. i 2022. te za održivost operacija za vrijeme restrukturiranja;
  - (e) interno ostvarenih sredstava, koja uključuju 30,02 milijuna EUR planiranih neto rezultata (zarade) koji se očekuju u financijskoj godini 2022.

3.3 Ponovna uspostava dugoročne održivosti: financijske prognoze

- (23) U planu restrukturiranja opisuje se da će se broj zrakoplova povećati s 19 u 2020. na 23 u 2023. i da se nakon toga neće mijenjati do 2025. Raspoloživa sjedala po kilometru povećala bi se sa 7,2 milijuna 2019. i 3,2 milijuna 2020. na 10,2 milijuna 2023., nakon čega se ne bi mijenjala do 2025. Nadalje, Rumunjska objašnjava da mjere restrukturiranja poslovanja služe za ubrzanje postupka restrukturiranja mreže društva Blue Air kako bi se zadržao kontinuitet poslovanja tako da se raspoloživi kapacitet brzo i kontinuirano prilagođava potražnji.
- (24) U planu restrukturiranja predviđa se da će društvo Blue Air ostvariti pozitivnu dobit prije kamata, poreza, otpisa i amortizacije („EBITDA”) i maržu EBITDA-e na prihode od 16,8 % od 2022., za koje se očekuje povećanje do kraja razdoblja restrukturiranja, kako je prikazano u tablici 1. Osim toga, prema procjenama novčanog toka iz plana, novčani priljev društva Blue Air od 2022. do 2025. iznosio bi oko 600 milijuna EUR, a novčani odljev oko 580 milijuna EUR, s pozitivnim novčanim saldom od 2022., pri čemu bi se na kraju razdoblja restrukturiranja dosegao iznos od 21 milijun EUR.

⁽¹⁰⁾ Kako je trenutačno na snazi, izmijenjen Zakonom br. 162 od 30. svibnja 2022., objavljenim u službenom listu Monitorul Oficial br. 534 od 31. svibnja 2022., člankom 9. stavkom 2. Izvanredne uredbe Vlade br. 139 od 19. kolovoza 2020. određuje se da je vlasnik povezanog društva Blue Air i druge imovine u ime države Uprava za upravljanje državnom imovinom, a ne Ministarstvo prometa, infrastrukture i komunikacija, kako je bilo prethodno.

Tablica 1

Odabrani financijski podaci iz plana restrukturiranja (financijske godine od 2021. do 2025., podaci u milijunima EUR)

	Razdoblje restrukturiranja				
	FG 2021.	FG 2022.	FG 2023.	FG 2024.	FG 2025.
Prihodi	112,01	344,02	424,63	443,31	460,75
EBITDA	(58,21)	57,76	98,24	104,86	103,59
EBIT	(58,49)	19,09	39,77	42,86	42,46
Neto rezultat	(68,04)	30,02	8,83	12,95	19,93
Saldo novčanog toka	(3,81)	19,45	11,65	12,07	21,28
Marža EBITDA-e	- 51,9 %	16,8 %	23,1 %	23,6 %	22,5 %

Izvor: Plan restrukturiranja, odjelci 4. i 7., stranice 16. i 46.

- (25) Plan restrukturiranja uključuje financijske prognoze u osnovnom scenariju s financijskim podacima koji su prikazani u tablici 1. Prognoze ne uključuju informacije o stanju vlasničkog kapitala i iznosu uloženog kapitala i ne temelje se na pesimističnom scenariju. U planu se ne objašnjava kako bi društvo Blue Air riješilo probleme solventnosti koji su vidljivi iz izrazito negativnog stanja vlasničkog kapitala iz uvodne izjave 15. Nadalje, kumulativni neto rezultati od 2021. do 2025. iz tablice 1 pokazuju da se stanje vlasničkog kapitala ne bi znatno poboljšalo niti postalo pozitivno u razdoblju restrukturiranja, čak ni u slučaju planiranog ubrizgavanja novog kapitala (vidjeti uvodnu izjavu 22.).
- (26) Rumunjska je u planu restrukturiranja izrazila uvjerenje da će društvo Blue Air generirati dovoljno sredstava za potpunu otplatu kredita za koji je dodijeljena potpora za vrijeme restrukturiranja. Međutim, ujedno je naglasila i da je opstanak korisnika i dalje ugrožen zbog velikih gubitaka nastalih od 2020. i zbog ograničene likvidnosti.

3.4 Mjere kojima se ograničava narušavanje tržišnog natjecanja

- (27) Rumunjska je predložila strukturne mjere i smanjenja poslovnih djelatnosti, kao i mjere praćenja poslovanja za ograničavanje narušavanja tržišnog natjecanja uzrokovanog potporom za restrukturiranje.

3.4.1 Strukturne mjere – prodaja imovine i smanjenje poslovnih djelatnosti

- (28) Društvo Blue Air poduzet će sljedeće mjere prodaje imovine i smanjenja poslovnih djelatnosti:
- (a) smanjenje neprofitabilnih operativnih baza i linija, uključujući ukidanje devet linija do listopada 2021. i zatvaranje baza Larnaka (Cipar) i Iași (Rumunjska) od travnja 2020.;
  - (b) vraćanje četiri zrakoplova unaprijed;
  - (c) eksteralizacija administracije, zdravlja, sigurnosti i zaštite na radu te aktivnosti povlastica i naknade štete;
  - (d) osim toga, Rumunjska smatra da je najvažnija mjera za ograničavanje narušavanja tržišnog natjecanja proširenje usluga održavanja u okviru društva kćeri za održavanje zrakoplova Blue Air Technic S.R.L. na društva koja nisu društvo Blue Air.

3.4.2 Mjere praćenja poslovanja

- (29) U podnesku rumunjskih tijela utvrđene su mjere praćenja poslovanja kao pravna osnova za državno jamstvo i s njim povezani ugovor o kreditu kojim se propisuje da se potpora primjenjuje samo za financiranje ponovne uspostave dugoročne održivosti kako se kredit ne bi upotrebljavao za:
- (a) agresivna komercijalna širenja ili prekomjerno preuzimanje rizika;
  - (b) stjecanje konkurenata ili drugih operatora, uključujući uzlazne ili silazne operacije;
  - (c) unakrsno subvencioniranje drugih gospodarskih djelatnosti integriranih poduzeća koja su bila u teškoćama u prosincu 2019.;
  - (d) osim toga, do otplate kredita i državnog jamstva naknada bilo kojem članu uprave korisnika neće se povećati iznad razine iz prosinca 2019.

3.5 Uloga društva Blue Air u Rumunjskoj i protučinjenični scenarij bez potpore

- (30) Rumunjska tijela smatraju da je, s obzirom na loše stanje cestovne i željezničke mreže u Rumunjskoj, društvo Blue Air ključno za međuregionalnu povezanost na svojoj mreži linija. Rumunjska je objasnila da su rumunjske migracije dovele do rasta društva Blue Air u posljednjih 15 godina poslovanja, uzimajući u obzir i djelatnost njegova prethodnika. Cijene društva Blue Air bile su prilagođene rumunjskim radnicima koji žive u inozemstvu. Društvo je s rumunjskim aktualnim prijevoznikom Taromom i dalje razvijalo domaće linije, ali po konkurentnijim cijenama kako bi se nadoknadio nedostatak u zemaljskoj povezanosti te je povezano više od 700 000 građana godišnje. Međunarodni prijevoznici nedovoljno su pokrili neke kratke linije.
- (31) Rumunjska je navela da društvo Blue Air ima važnu ulogu i u razvoju lokalnog gospodarstva jer ostvaruje promet u malim, regionalnim zračnim lukama i uplaćuje poreze i socijalne naknade u korist državnog proračuna. Rumunjska je navela da korisnik ima vrlo iskusno osoblje za osposobljavanje i pruža tečajeve stručnog osposobljavanja s visokom dodanom vrijednošću, na primjer osposobljavanje pilota početnika i osposobljavanje za obnovu znanja pilota, kabinske posade i tehničkog osoblja. Rumunjska tvrdi da je to bilo važno za rumunjsko gospodarstvo.
- (32) Rumunjska je u svojim prvim podnescima tvrdila da bi se izlaskom društva Blue Air s tržišta stvorili tržišni nedostatak i socijalni problemi u smislu točke 44. Smjernica o sanaciji i restrukturiranju. Izlazak društva Blue Air s tržišta bio bi štetan za rumunjsko gospodarstvo i povezanost jer ono ima važnu ulogu u prijevozu radnika migranata i malih poduzetnika iz Rumunjske i unutar nje. Rumunjska je tvrdila da bi konkurenti u kratkoročnom odnosno srednjoročnom razdoblju teško mogli ući na tržište i ponovno uspostaviti odredišta i slotove jedinstvene mreže društva Blue Air.
- (33) Na zahtjev Komisije Rumunjska je 29. rujna 2022. izvijestila da je društvo Blue Air prvotno obustavilo sve letove od 6. rujna 2022. do 10. listopada 2022. zbog nedostatka financijskih sredstava za uobičajene operacije, među ostalim za troškove goriva. Wizz Air, Ryanair i Tarom u kratkom su roku vratili u domovinu ili ponudili sjedala desecima tisuća putnika čiji su letovi pritom obustavljeni.
- (34) Rumunjska je 5. prosinca 2022. objasnila da je društvo Blue Air obavijestilo Ministarstvo prometa i infrastrukture da neće nastaviti s letovima prije ožujka 2023. te da pregovara s potencijalnim ulagačima koji bi mogli financirati nastavak operacija zračnog prijevoza. Rumunjska tvrdi da je tada samo jedan od šest zrakoplova Boeing-737 u floti društva Blue Air bio u plovidbenom stanju.
- (35) Rumunjska tijela 18. studenog 2022. odlučila su društvu Blue Air privremeno oduzeti operativnu licenciju u razdoblju od 21. studenog 2022. do 31. ožujka 2023. Rumunjska je obavijestila Komisiju da se to privremeno oduzimanje može preispitati ako društvo Blue Air predstavi plan financijskog oporavka u kojem dokaže da raspolaze s dovoljno prikladnih i nužnih financijskih sredstava za financiranje operacija zračnog prijevoza i ispunjavanje svojih obveza.

3.6 Razlozi za pokretanje postupka

- (36) Komisija je u odluci o pokretanju postupka preliminarno smatrala da bi se i. produljenje državnog jamstva nakon šest mjeseci (uvodne izjave 1. i 21.) i ii. naplata kolaterala kojim se osigurava državno jamstvo te prijenos 75 % dionica s prethodnih dioničara društva Blue Air na državu nakon izvršenja jamstva i plaćanja nepodmirenih iznosa kredita kako je navedeno u uvodnim izjavama 8. i 20., mogli smatrati državnom potporom u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a. Komisija je preliminarno zaključila da je potpora već stupila na snagu te je ocijenila je li takva potpora spojiva s unutarnjim tržištem.
- (37) Komisija je sumnjala u usklađenost potpore za restrukturiranje s glavnim zahtjevima Smjernica o sanaciji i restrukturiranju. Konkretno, Komisija je sumnjala i. bi li konačni izlazak društva Blue Air s tržišta uzrokovao socijalne probleme ili tržišni nedostatak u zračnoj povezanosti u Rumunjskoj, ii. postoji li dostatan stvarni i konkretni vlastiti doprinos bez potpore korisnika, iii. u mogućnost da se uspostavi njegova dugoročna održivost i iv. u to jesu li donesene smislene kompenzacijske mjere.

4. PRIMJEDBE ZAJNTERESIRANIH STRANA

- (38) Društvo Ryanair Designated Activity Company („Ryanair”) dostavilo je primjedbe 29. lipnja 2023. Ryanair se slaže s privremenim zaključkom Komisije o nespojivosti potpore za restrukturiranje i traži da se Rumunjskoj zabrani da poveća takvu potporu jer su nastojanja da oživi društvo Blue Air koje je prestalo poslovati prije više od 10 mjeseci uzaludna. Ryanair smatra da je prekid djelatnosti društva Blue Air dovršen i da više nema putnika, te da se ne može utvrditi utjecaj na zračnu povezanost u Rumunjskoj nakon što su konkurenti preuzeli većinu nekadašnjih domaćih ili međunarodnih linija društva Blue Air.
- (39) Ryanair smatra i da je potpora za restrukturiranje neproporcionalna jer su vlastiti doprinosi i raspodjela tereta nedovoljni i ne mogu podržati održivost društva Blue Air na temelju zastarjelog plana restrukturiranja, posebno nakon gubitka slotova u koordiniranim zračnim lukama na unutarnjem tržištu i gotovo svih zaposlenika. Održivost društva Blue Air mogla bi biti ozbiljno ugrožena ako ono ne uspije ishoditi novu svjedodžbu o sposobnosti zračnog prijevoza zbog nemogućnosti da osigura sigurnost prijevoza. Plan bi bio u suprotnosti i sa Smjernicama o sanaciji i restrukturiranju jer se u njemu razmatra ukidanje samo neprofitabilnih linija i stvarno proširenje kapaciteta društva Blue Air.

5. PRIMJEDBE RUMUNJSKE

- (40) Rumunjska tijela nisu odgovorila na primjedbe zainteresirane strane ni sumnje Komisije u spojivost s unutarnjim tržištem. Očitovala su se o činjeničnim pojašnjenjima o nesolventnosti društva Blue Air i koracima poduzetima u tom kontekstu.
- (41) Rumunjska tijela (Ministarstvo financija) objašnjavaju da je nacionalna porezna uprava, nakon obavijesti suda Tribunalul București – Secția a VII-a Civilă o pokretanju postupka u slučaju nesolventnosti u predmetu br. 8307/3/2023 protiv društva Blue Air, koja je objavljena u glasniku B.P.I. br. 5743/31.03.2023., u roku koji je odredio sud podnijela zahtjev za upis u nesolventničku masu za ukupni iznos od 411 707 165 RON (82,81 milijun EUR) osiguranog duga i proračunskih potraživanja.
- (42) Nakon što su neki iznosi odbijeni (porez na dodanu vrijednost), u glasniku B.P.I. br. 11066. objavljena je preliminarna tablica potraživanja i dužnika društva Blue Air. U preliminarnu tablicu uključeni su Glavna uprava za velike porezne obveznike s iznosom od 84 964 821 RON (17,1 milijun EUR) koji se potražuje prema redoslijedu prednosti predviđenom u članku 159. stavcima od 1. do 3. Zakona br. 85/2014 te Ministarstvo financija s iznosom od 342 365 589 RON (68,86 milijuna EUR) koji se potražuje prema redoslijedu prednosti predviđenom u članku 159. stavku 1. točki 3. tog zakonodavnog akta. Iznos državne potpore dodijeljene društvu knjižen je i kao valjano potraživanje pod uvjetom da se utvrdi tržišna vrijednost izgubljene robe (jamstava) radi povrata državne potpore u skladu s člankom 9. stavkom 2. Izvanredne uredbe Vlade br. 139/2020.

- (43) Rumunjska tijela (Uprava za upravljanje državnom imovinom) objašnjavaju i podsjećaju i na to da se, u skladu s pravnom osnovom izmijenjenog državnog jamstva, u slučaju izvršenja državnog jamstva, relevantni kolaterali, uključujući dionice društva Blue Air koje drže bivši dioničari, trebaju u potpunosti prenijeti na državu preko Uprave za upravljanje državnom imovinom, a država treba postati dioničar.
- (44) Prema odluci glavnih skupština dioničara društava Blue Air Aviation S.A., Airline Invest S.A. i Blue Air Technic S.R.L. od 8. prosinca 2022. rumunjska država postala je preko Uprave za upravljanje državnom imovinom većinski vlasnik društva Blue Air sa 75 % dionica, i to dobrovoljnim prijenosom dionica za koje je izdano jamstvo s njihovih vlasnika na Upravu za upravljanje državnom imovinom, koja nije imala mogućnost odabira hoće li ih preuzeti. Tadašnji dioničari društva Blue Air dobrovoljno su poduzeli sve potrebne korake za upis tih odluka i u trgovački registar 12. prosinca 2022.
- (45) Rumunjska tijela izvijestila su i da od datuma pokretanja postupka u slučaju nesolventnosti 31. ožujka 2023. društvo Blue Air nije obavljalo komercijalnu djelatnost u skladu sa svojim poslovnim ciljem te da su, s obzirom na prestanak njegove osnovne djelatnosti, pokrenuti kolektivni otkazi osoblja i postupci za pristup Jamstvenom fondu za plaće.
- (46) Stoga rumunjska tijela smatraju da prijenosom dionica društvu Blue Air nije dodijeljena nikakva izravna ili neizravna prednost i da društvo Blue Air nije ostvarilo nikakvu gospodarsku prednost zbog dospjelih iznosa kredita, uzimajući u obzir gotovo potpuni nedostatak sredstava na računima u prosincu 2022. i prestanak plaćanja od rujna 2022. Slijedom toga, rumunjska tijela tvrde da taj prijenos dionica društva Blue Air nije sadržavao nikakve raspoložive iznose novca koji su društvu Blue Air mogli donijeti gospodarsku prednost zbog neotplate kredita osiguranog državnim jamstvom.

6. OCJENA POTPORE

6.1 Postojanje državne potpore u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a

- (47) U skladu s člankom 107. stavkom 1. UFEU-a utvrđeno je sljedeće: „Osim ako je Ugovorima drukčije predviđeno, svaka potpora koju dodijeli država članica ili koja se dodjeljuje putem državnih sredstava u bilo kojem obliku koja narušava ili prijeti da će narušiti tržišno natjecanje stavljanjem određenih poduzetnika ili proizvodnje određene robe u povoljniji položaj, nespojiva je s unutarnjim tržištem u mjeri u kojoj utječe na trgovinu među državama članicama.”
- (48) Da bi se određena mjera smatrala državnom potporom u smislu te odredbe, moraju biti ispunjeni sljedeći kumulativni uvjeti: i. mjera mora biti pripisiva državi i mora se financirati iz državnih sredstava; ii. primatelj mora na temelju nje ostvariti neku prednost; iii. ta prednost mora biti selektivna; i iv. mjerom se mora narušavati ili prijetiti da će se narušiti tržišno natjecanje i utjecati na trgovinu među državama članicama.

6.1.1 *Produljenje državnog jamstva nakon isteka razdoblja od šest mjeseci: gospodarska prednost*

- (49) U odluci o potpori za sanaciju Komisija je zaključila da državno jamstvo dodijeljeno društvu u teškoćama u smislu Smjernica o sanaciji i restrukturiranju predstavlja državnu potporu u korist društva Blue Air u skladu s člankom 107. stavkom 1. UFEU-a ⁽¹⁾. Zbog razloga utvrđenih u toj odluci, koje potvrđuje i činjenica da je financijska i operativna situacija društva Blue Air lošija u odnosu na trenutak odobrenja potpore za sanaciju u kolovožu 2020., Komisija smatra da državno jamstvo za dio kredita odobrenog kao potpora za sanaciju, te s obzirom na to da se nastavilo i nakon isteka šestomjesečnog razdoblja iz te odluke o potpori za sanaciju, predstavlja državnu potporu za puni iznos kredita za koji je izdano jamstvo.

⁽¹⁾ Odluka o potpori za sanaciju, uvodne izjave od 69. do 75.

- (50) Primjerice, čini se da društvo Blue Air više nije moglo pokrivati svoje uobičajene operativne troškove te je u nedostatku tržišnog financiranja u rujnu i listopadu 2022. moralo prestati s poslovanjem (uvodne izjave 32. i 33.). To znači da društvo Blue Air ne bi moglo po tržišnim uvjetima postići likvidnost od 163,8 milijuna RON (33,84 milijuna EUR) koju pruža državno jamstvo, ni kod prvotne dodjele jamstva, a ni kasnije kad je zadržano nakon isteka razdoblja potpore za sanaciju.
- (51) Zaključak o postojanju gospodarske prednosti ne dovodi se u pitanje ni ako se utvrdi da je postupanje rumunjskih tijela usklađeno s tržišnim standardima. Izloženost rumunjske države u korist društva Blue Air proizlazi iz jamstva koje je Rumunjska dodijelila zbog javnog interesa koji se, među ostalim, odnosi na održavanje zračne povezanosti u kontekstu javnozdravstvenih mjera donesenih radi ograničavanja širenja pandemije bolesti COVID-19 ⁽¹²⁾. Drugim riječima, sudionik na tržištu koji se nalazi u istom položaju kao i rumunjska država ne bi dodijelio ni zadržao dotično jamstvo. Postupanje države nakon dodjele jamstva proizlazi iz državne potpore koju je ranije dodijelila u svojstvu javne vlasti i nije bilo potaknuto čimbenicima koje bi tržišni subjekt u normalnim tržišnim uvjetima uzeo u obzir u svojim gospodarskim izračunima ⁽¹³⁾.

6.1.2 *Naplata kolaterala kojim se osigurava državno jamstvo i prijenos dionica društva Blue Air na državu: gospodarska prednost*

- (52) U odluci o pokretanju postupka ispitana je i druga mjera, a Komisija je, suprotno preliminarom stajalištu iz te odluke, smatrala da naplata kolaterala kojim se osigurava državno jamstvo i naknadni prijenos 75 % dionica društva Blue Air na državu, nakon što je država morala otplatiti kredit društva Blue Air na temelju jamstva, ne predstavlja državnu potporu u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a različitu od potpore koja je već sadržana u tom državnom jamstvu.
- (53) U odluci o pokretanju postupka Komisija je smatrala da prijenos dionica iz privatnog u javno vlasništvo samo po sebi društvu Blue Air ne daje izravnu gospodarsku prednost. Međutim, Komisija je preliminarno utvrdila da zamjena državnog duga prema društvu EximBank S.A. vlasništvom dionica uklanja potrebu da društvo Blue Air otplati kredit, čime se oslobađaju novčana sredstva koja je društvo Blue Air prethodno moralo osigurati svojim poslovanjem. Osim toga, Komisija nije uvjerena da je kolateral preuzet u skladu s njegovom tržišnom vrijednošću. Iz informacija rumunjskih tijela dostavljenih u službenom istražnom postupku vidljivo je da nijedna isplata sredstava, posebno u korist društva Blue Air, nije bila popraćena promjenom prava vlasništva (uvodne izjave 43. i 44.). Osim toga, činjenica da država drži udjele ni na koji način ne umanjuje njezino pravo da kao vjerovnik za iznose izvršenog jamstva traži povrat novca koji duguje društvo Blue Air (uvodna izjava 42.). Stoga zamjena državnog duga za vlasnički instrument prijenosom 75 % dionica u društvu Blue Air na državu nije društvu Blue Air omogućila gospodarsku prednost različitu od one koju je već ostvarilo državnim jamstvom za iznos dospjelih kredita povezanih s potporom za sanaciju.

6.1.3 *Državno jamstvo: državna sredstva, selektivnost i učinak na trgovinu i tržišno natjecanje*

- (54) Državno jamstvo, s obzirom na to i da je zadržano nakon isteka razdoblja potpore za sanaciju, uključuje sredstva rumunjske države na temelju državnih odluka i pogoduje samo društvu Blue Air. Stajalište Suda o kriteriju selektivnosti navodi da se, ako je riječ o pojedinačnoj potpori, utvrđivanjem gospodarske prednosti u načelu može pretpostaviti da je mjera selektivna ⁽¹⁴⁾. To je tako bez obzira na to postoje li na relevantnim tržištima

⁽¹²⁾ Odluka o potpori za sanaciju, uvodne izjave od 85. do 97. i od 50. do 63.

⁽¹³⁾ Vidjeti presudu Suda od 6. ožujka 2018., Komisija/FIH Holding i FIH Erhvervsbank, C-579/16 P, ECLI:EU:C:2018:159, točka 58.

⁽¹⁴⁾ Presuda Suda od 4. lipnja 2015., Komisija/MOL, C-15/14 P, ECLI:EU:C:2015:362, točka 60.

subjekti koji se nalaze u usporedivoj situaciji. Iako je društvo Tarom dobilo slično državno jamstvo na temelju iste izvanredne uredbe kao društvo Blue Air, državno jamstvo koje se ispituje nije dio opće mjere dostupne svim poduzetnicima koji djeluju u sektoru zračnog prijevoza u Rumunjskoj. Mjera je stoga selektivna.

- (55) Mjera potpore, koja je omogućila društvu Blue Air da ostane na tržištu, mogla je poboljšati njegov konkurentski položaj na unutarnjem tržištu, na kojem je društvo Blue Air pružalo usluge zračnog prijevoza u više država članica i natjecalo se, među ostalim, s društvima Ryanair i Wizz Air (uvodna izjava 14.). Stoga se mora smatrati da mjera narušava ili prijeti da će narušiti tržišno natjecanje i utjecati na trgovinu među državama članicama.

6.1.4 Zaključak o postojanju potpore

- (56) S obzirom na ocjenu kumulativnih uvjeta za postojanje državne potpore, Komisija zaključuje da prijenos 75 % dionica društva Blue Air na državu ne predstavlja državnu potporu. Međutim, državno jamstvo dodijeljeno je i ostalo na snazi nakon razdoblja potpore za sanaciju te stoga predstavlja državnu potporu u skladu s člankom 107. stavkom 1. UFEU-a. Komisija će stoga ocijeniti njegovu zakonitost i spojivost s unutarnjim tržištem.

6.2 Zakonitost potpore

- (57) U skladu s člankom 108. stavkom 3. UFEU-a Komisija se pravodobno obavješćuje o svim planovima za dodjelu ili izmjenu potpora kako bi se o njima mogla očitovati. Ako smatra da je takav plan nespojiv s unutarnjim tržištem s obzirom na članak 107., Komisija bez odgode pokreće postupak predviđen stavkom 2. tog članka, a dotična država članica ne smije provesti predložene mjere dok se u tom postupku ne donese konačna odluka.
- (58) Nadalje, u skladu s člankom 1. točkom (c) Uredbe (EU) 2015/1589 (Postupovna uredba) ⁽¹⁵⁾ izmjene postojećih potpora predstavljaju „novu potporu” koja podliježe obvezi prijave u skladu s člankom 2. stavkom 1. te uredbe. U članku 3. Postupovne uredbe navedeno je da potpora koja podliježe obvezi prijave ne smije stupiti na snagu prije nego što Komisija donese, ili se smatra da je donijela, odluku kojom se odobrava ta potpora.
- (59) Odlukom o potpori za sanaciju odobreno je državno jamstvo kao potpora društvu Blue Air za otplatu kredita za sanaciju koji je primilo. U nacrtu pravne osnove prijavljenom Komisiji utvrđeno je da je mjera uvjetovana dostavom plana restrukturiranja u roku od šest mjeseci, koji Komisija treba potvrditi. Rumunjska tijela dostavila su Komisiji početni plan restrukturiranja u roku od šest mjeseci od prvog povlačenja kredita osiguranog jamstvom (uvodna izjava 2.). Jamstvo je odobreno na šest mjeseci kao potpora za sanaciju, a moglo bi se privremeno produljiti u skladu s točkom 55. podtočkom (d) Smjernica o sanaciji i restrukturiranju.
- (60) Međutim, unatoč opetovanim zahtjevima, Rumunjska do danas nije dostavila izvediv, koherentan i dalekosežan plan restrukturiranja koji Komisija može podržati u skladu s točkom 45. Smjernica o sanaciji i restrukturiranju. Državno jamstvo dodijeljeno je i ostalo na snazi nakon razdoblja potpore za sanaciju te stoga predstavlja nezakonitu potporu.

6.3 Spojivost potpore i pravna osnova za ocjenu

- (61) Komisija mora ocijeniti je li potpora za restrukturiranje spojiva s unutarnjim tržištem. Državi članici prepušta se da se pozove na moguće osnove za spojivost i da dokaže da su uvjeti za tu spojivost ispunjeni.

⁽¹⁵⁾ Uredba (EU) 2015/1589 od 13. srpnja 2015. o utvrđivanju detaljnih pravila primjene članka 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (SL L 248, 24.9.2015., str. 9., ELI: <http://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2015/1589/oj>).

- (62) Člankom 107. stavkom 3. točkom (c) UFEU-a predviđeno je da se državna potpora može dodijeliti za olakšavanje razvoja određenih gospodarskih djelatnosti ako ne utječe negativno na trgovinske uvjete u mjeri u kojoj bi to bilo suprotno općem interesu. U Smjernicama o sanaciji i restrukturiranju navode se pravila i uvjeti za ocjenu spojivosti potpora za restrukturiranje poduzetnika u teškoćama u skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (c) UFEU-a.
- (63) U ocjeni spojivosti potpore za restrukturiranje s unutarnjim tržištem mora se ispitati jesu li ispunjeni uvjeti iz Smjernica o sanaciji i restrukturiranju. Rumunjska je pri podnošenju plana restrukturiranja tvrdila da su u predmetnom slučaju ti uvjeti ispunjeni. Međutim, Rumunjska se u odgovoru na odluku o pokretanju postupka nije pozvala na takve razloge za spojivost niti ih je ponovila. Komisija će ipak ocijeniti spojivost uzimajući u obzir sumnje iznesene u odluci o pokretanju postupka.

6.3.1 *Doprinos razvoju gospodarske djelatnosti ili područja*

- (64) U određenim situacijama restrukturiranje poduzetnika u teškoćama može pridonijeti razvoju gospodarskih djelatnosti ili područja, među ostalim i izvan konkretnih djelatnosti kojima se bavi korisnik. Da takva potpora ne postoji, neuspjeh korisnika doveo bi do tržišnog nedostatka ili socijalnih problema, a zbog takvih situacija usporio bi se razvoj gospodarskih djelatnosti i/ili područja. U točki 44. Smjernica o sanaciji i restrukturiranju naveden je nepotpun popis takvih situacija. Potpora omogućava korisniku da nastavi s poslovanjem i time sprečava takve tržišne nedostatke ili socijalne probleme te pridonosi razvoju djelatnosti ili područja na koja bi utjecao izlazak korisnika s tržišta. Međutim, to je točno samo ako potpora za restrukturiranje korisniku doista omogućuje da se samostalno natječe na tržištu, što se može ostvariti samo ako je popraćena planom restrukturiranja kojim se ponovno uspostavlja dugoročna održivost korisnika.

6.3.1.1 *Ponovna uspostava dugoročne održivosti*

- (65) U skladu s točkom 45. Smjernica o sanaciji i restrukturiranju Komisija zahtijeva da predmetna država članica u slučaju potpora za restrukturiranje dostavi izvediv, koherentan i dalekosežan plan restrukturiranja za ponovnu uspostavu dugoročne održivosti korisnika. Planom restrukturiranja mora se ponovno uspostaviti dugoročna održivost korisnika u razumnom roku i na temelju realnih pretpostavki o budućim uvjetima poslovanja koji bi trebali isključivati sve daljnje državne potpore koje nisu obuhvaćene planom restrukturiranja. U skladu s točkom 52. Smjernica o sanaciji i restrukturiranju poduzetnik je dugoročno održiv ako može osigurati odgovarajući predviđeni povrat kapitala nakon što je pokrio sve svoje troškove uključujući amortizaciju i financijske troškove.
- (66) Prvo, Rumunjska je navela da će se rezultati i financijski položaj društva Blue Air poboljšati do ljeta 2022. ako se ponovno uspostavi europski zračni promet. Nadalje, prognoze o novčanom toku društva Blue Air temelje se na optimističnim pretpostavkama o potražnji, prihodima i/ili troškovima. Iz tablice 1 vidljivo je da Rumunjska očekuje da će neto pozitivni novčani tokovi operacija društva Blue Air premašiti 10 milijuna EUR za 2023. odnosno 19 milijuna EUR za 2022. Međutim, s obzirom na događaje u jesen 2022. društvo Blue Air nije moglo pokriti izravne troškove potrebne za izvođenje letova (npr. za emisijske jedinice CO₂, troškove goriva) niti otplatiti dospjele iznose po kreditu za sanaciju (vidjeti uvodne izjave 20. i 32.).
- (67) Drugo, kako je utvrđeno u uvodnoj izjavi 25. i tablici 1, Rumunjska nije dostavila skup ključnih gospodarskih pokazatelja za razdoblje restrukturiranja ni podatke o profitabilnosti društva Blue Air u razdoblju plana restrukturiranja koje je zatražila Komisija. Hipotetska dobit iz plana dostavljenog Komisiji ni u kojem slučaju nije dovoljan pokazatelj dugoročne održivosti. U planu restrukturiranja nema posebnih predviđanja o stanju vlasničkog kapitala, ulozenom kapitalu ili o financijskoj poluzi na temelju kojih bi se mogli donijeti zaključci o solventnosti i o tome hoće li stanje vlasničkog kapitala društva Blue Air biti pozitivno i čvrsto. Nije moguće ocijeniti bi li društvo Blue Air u konačnici bilo održivo na kraju razdoblja restrukturiranja jer nema dovoljno informacija o povratu na kapital i povratu na uloženi kapital u usporedbi, na primjer, s troškom kapitala i usporedivim zračnim prijevoznicima.

- (68) Treće, Rumunjska nije dostavila nikakvu analizu osjetljivosti o tome kako bi se prognoze iz osnovnog scenarija razvijale u pesimističnijem scenariju. Takav bi scenarij trebao pokazati i dokazati kako bi se financijski pokazatelji razlikovali, a da se pritom ostvari dostatna zarada za pokrivanje operativnih troškova i osiguravanje položaja društva Blue Air na tržištu bez dodatne državne potpore na kraju razdoblja (vidjeti uvodnu izjavu 25.).
- (69) Komisija i dalje ozbiljno sumnja u usklađenost plana restrukturiranja s kriterijima utvrđenima u Smjernicama o sanaciji i restrukturiranju i njegovu mogućnost da ponovno uspostavi održivost društva Blue Air, što dodatno potkrepljuje činjenica da društvo Blue Air ne može održati poslovanje. Plan restrukturiranja nije ažuriran nakon prestanka poslovanja i donošenja odluke o pokretanju postupka.

6.3.1.2 Razvoj određenih gospodarskih djelatnosti ili područja

- (70) U uvodnoj izjavi 30. utvrđeno je da je društvo Blue Air pružalo niskotarifne usluge zračnog prijevoza rumunjskim državljanima koji žive u inozemstvu. Povezivalo je rumunjske regije unutar države i s drugim europskim odredištima te je tako pridonosilo povezanosti u zemlji u kojoj je cestovna i željeznička mreža slabo razvijena i nije održiva alternativa zračnom prijevozu.
- (71) Rumunjska je tvrdila da u slučaju konačnog prestanka poslovanja društva Blue Air postoji opasnost da nijedan konkurent neće sudjelovati u ponudi letova na određenim linijama na kojima je društvo Blue Air bilo jedini operator ili da će se cijene povećati na linijama na kojima je prometovao samo jedan drugi konkurent. To bi moglo smanjiti aktivnosti u tom segmentu sektora zračnog prijevoza. Rumunjska je navela i druge veće koristi koje je društvo Blue Air donijelo rumunjskom gospodarstvu (uvodne izjave 30. i 31.).
- (72) Međutim, društvo Blue Air trenutačno ima ozbiljne financijske poteškoće zbog kojih mu je privremeno oduzeta operativna licencija te mu je flota prizemljena od studenog 2022. Zbog toga su drugi zračni prijevoznici barem djelomično zamijenili usluge koje je pružalo Blue Air (uvodne izjave 32. i 38.), koje su navodno bile jedinstvene, a Rumunjska nije osporila tu djelomičnu zamjenu.
- (73) U točkama 23. i 43. Smjernica o sanaciji i restrukturiranju navodi se da je poduzetnik u teškoćama sposoban doprinijeti razvoju gospodarske djelatnosti ili područja samo ako provodi dalekosežan plan restrukturiranja na temelju kojeg može postići dugoročnu održivost (točke 27., 45. i 52. Smjernica o sanaciji i restrukturiranju). Komisija je izrazila ozbiljne sumnje u mogućnost da se planom restrukturiranja koji je dostavila Rumunjska ponovno uspostavi dugoročna održivost društva Blue Air (uvodne izjave od 66. do 69.) te da ono nastavi s pružanjem usluga zračnog prijevoza za vrijeme restrukturiranja, a i dugoročno nakon toga. Te sumnje nisu otklonjene.
- (74) Budući da dugoročna održivost društva Blue Air još nije ostvarena, Komisija zaključuje da plan restrukturiranja ne dokazuje da bi se korisnik mogao samostalno natjecati na tržištu na kraju razdoblja restrukturiranja te da bi se njegov izlazak s tržišta ispravio tim restrukturiranjem, čime bi se doprinijelo razvoju gospodarske djelatnosti.
- (75) Nadalje, s obzirom na to da je društvo Blue Air privremeno prestalo pružati usluge zračnog prijevoza i da su usluge koje pruža barem djelomično preuzeli ili replicirali drugi zračni prijevoznici na linijama na kojima je prethodno prometovalo društvo Blue Air, Komisija zaključuje da Rumunjska nije dokazala da bi konačni izlazak društva Blue Air s tržišta, s obzirom na to da su njegove usluge već replicirane, doveo do socijalnih problema ili tržišnog nedostatka, posebno u zračnoj povezanosti Rumunjske.

6.3.2 *Mjera potpore ne smije neopravdano utjecati na trgovinske uvjete u mjeri u kojoj bi to bilo suprotno općem interesu*

6.3.2.1 *Proporcionalnost i vlastiti doprinos*

- (76) U točki 62. Smjernica o sanaciji i restrukturiranju navodi se da se proporcionalnost potpore za restrukturiranje može ostvariti samo uz znatan doprinos troškovima restrukturiranja iz vlastitih sredstava korisnika potpore, njegovih dioničara, vjerovnika ili poslovne grupe kojoj pripada ili novih ulagača. Takav vlastiti doprinos trebao bi u pravilu biti usporediv s potporama dodijeljenima u pogledu učinaka na solventnost ili likvidnost korisnika.
- (77) Iako se planom restrukturiranja predviđa tržišno financiranje više od 50 % troškova restrukturiranja društva Blue Air (uvodna izjava 20.), što je naizgled u skladu s točkom 64. Smjernica o sanaciji i restrukturiranju, taj doprinos u skladu s točkom 63. Smjernica o sanaciji i restrukturiranju mora biti stvaran, odnosno konkretan, i isključivati buduću očekivanu dobit kao što je novčani tok.
- (78) U uvodnoj izjavi 22. točkama (a) i (b) navodi se da su nadležni sudovi odobrili zahtjev za restrukturiranje duga rumunjskih i talijanskih vjerovnika u iznosu od 63,36 milijuna EUR u obliku otpisa duga i pretvorbe duga u vlasnički udio. Međutim, Rumunjska nije dostavila dokaze o jasnim i pravno obvezujućim sporazumima vjerovnika o pružanju potpore bez ikakvih uvjeta ili po tržišnim cijenama te stoga Komisija ne može zaključiti da navedeno financiranje predstavlja stvaran i konkretan vlastiti doprinos.
- (79) Rumunjska je predložila i prodaju zrakoplova kao još jedan izvor vlastitog doprinosa (vidjeti uvodnu izjavu 21. točku (b)). Međutim, Rumunjska priznaje da je prodaja te imovine trebala biti dovršena u listopadu 2023. Rumunjska je procijenila da bi hipotetski prihodi od prodaje iznosili 5,89 milijuna EUR. Komisiji nisu dostavljeni nikakvi dokazi o takvoj prodaji. Iz toga slijedi da očekivani prihodi od prodaje zrakoplova nisu djelotvorni ni stvarni. Međutim, takvi bi prihodi, čak i ako se prihvate, iznosili tek neznatno više od 3,5 % ukupnog vlastitog doprinosa (vidjeti uvodnu izjavu 20.).
- (80) Osim toga, Rumunjska je dostavila informacije prema kojima je trebalo uspostaviti projekt s potencijalnim ulagačem koji bi osigurao do 54,47 milijuna EUR vanjskog financiranja (vidjeti uvodnu izjavu 21. točku (c)). Međutim, Rumunjska nije dostavila dokaze ulagača koji žele poduprijeti plan restrukturiranja tim novim financijskim doprinosom. Nadalje, ne postoji jamstvo da će pregovori o privlačenju tržišnog financiranja biti uspješni s obzirom na to da nisu donesene obvezujuće obveze utvrđenih ulagača i da su bivši dioničari izašli iz društva Blue Air u skladu s uvodnom izjavom 20.
- (81) Isto tako, Rumunjska je 2022. u vlastiti doprinos uključila 30,02 milijuna EUR interno ostvarenih sredstava (vidjeti uvodnu izjavu 22. točku (e)). Međutim, Rumunjska nije dokazala da su ti neto planirani rezultati stvarno postignuti i da bi se hipotetska dobit trebala smatrati stvarnim izvorom vlastitog doprinosa u skladu s točkom 63. Smjernica o sanaciji i restrukturiranju, što isključuje očekivanu dobit kao što je novčani tok.
- (82) Komisija stoga zaključuje da su izvori financiranja koje je utvrdila Rumunjska (iako se očekivalo da će se ostvariti prije datuma ove odluke) uglavnom hipotetski i da ne predstavljaju važan, stvaran i konkretan vlastiti doprinos troškovima restrukturiranja. Financiranje plana restrukturiranja nije usklađeno sa zahtjevima Smjernica o sanaciji i restrukturiranju o vlastitom doprinosu koji je dostatan, konkretan i može osigurati proporcionalnost potpore.

6.3.2.2 *Mjere kojima se ograničava narušavanje tržišnog natjecanja*

- (83) U skladu s točkom 76. i dalje Smjernica o sanaciji i restrukturiranju pri dodjeli potpore za restrukturiranje moraju se poduzeti mjere kojima se ograničava narušavanje tržišnog natjecanja kako bi se štetni učinci na trgovinske uvjete sveli na najmanju moguću mjeru i kako bi pozitivni učinci premašili štetne. Konkretno, narušavanje tržišnog natjecanja obično bi se trebalo ograničiti strukturnim mjerama, tj. jasnom prodajom profitabilnih djelatnosti koje bi ionako trebalo napustiti kako bi se očuvala održivost.

- (84) Komisija je u odluci o pokretanju postupka izrazila sumnju u mogućnost da neka od predloženih mjera detaljno opisanih u uvodnim izjavama 28. i 29. predstavlja strukturne ili valjane mjere tržišnog natjecanja.
- (85) Rumunjska nije iznijela nikakve informacije koje bi mogle otkloniti sumnje Komisije. Konkretno, subjekti ili društva kćeri društva Blue Air pružaju usluge popravka i održavanja trećim stranama, a ranije su ih pružali interno samo društvima ili subjektima pod istim vodstvom kao društvo Blue Air, a Rumunjska nije dokazala da to nije tek poslovna odluka donesena radi povećanja prihoda. Rumunjska nije dokazala da su predmetne usluge popravka i održavanja u toj mjeri jedinstvene da bi njihovo pružanje na tržištu opravdalo ili ublažilo narušavanje tržišnog natjecanja.
- (86) Rumunjska nije dostavila ni dokaze da su linije koje bi se trebale ukinuti bile profitabilne ili da zatvaranje baza zračnih luka nije bilo potrebno za uštedu troškova i za otvaranje važnog i rijetkog resursa koji može privući zainteresirane konkurente. Nadalje, rumunjski plan ne uključuje prodaju profitabilnih djelatnosti ili imovine društva Blue Air, kao što su samostalna poduzeća, i/ili oslobađanje slotova u preopterećenim zračnim lukama.
- (87) Naposljetku, u planu restrukturiranja koji je dostavljen Komisiji predviđa se povećanje zrakoplovne flote i prisutnosti na tržištu društva Blue Air mjereno brojem raspoloživih sjedala po kilometru u usporedbi s razdobljem neposredno prije izrade i početka provedbe plana restrukturiranja (uvodna izjava 23.). S druge strane, točke 78. i 79. Smjernica o sanaciji i restrukturiranju upućuju na mjere za smanjenje tržišne prisutnosti i/ili kapaciteta korisnika, posebno na tržištima sa znatnim viškom kapaciteta.

6.3.3 Usporedbe pozitivnih učinaka potpore s negativnim učinkom na unutarnje tržište

- (88) Ukupna bilanca učinaka u pažljivo osmišljenoj mjeri državne potpore mora biti pozitivna i ne smije negativno utjecati na trgovinske uvjete u mjeri u kojoj bi to bilo suprotno općem interesu. U Smjernicama o sanaciji i restrukturiranju utvrđeni su kriteriji na temelju kojih Komisija ocjenjuje spojivost potpore za restrukturiranje poduzetnika u teškoćama s unutarnjim tržištem, pri čemu razvoj predmetne gospodarske djelatnosti ne smije negativno utjecati na trgovinske uvjete u mjeri u kojoj bi to bilo suprotno općem interesu.
- (89) S obzirom na zaključke iz navedene ocjene (u odjeljku 6.) Komisija zaključuje da, s jedne strane, nije dokazano da bi potpora za restrukturiranje pridonijela razvoju gospodarske djelatnosti ili zračne povezanosti Rumunjske, posebno nakon prestanka djelatnosti zračnog prijevoza društva Blue Air. S druge strane, potpora za restrukturiranje nije u skladu s glavnim zahtjevima Smjernica o sanaciji i restrukturiranju kojima se nastoji ograničiti narušavanje tržišnog natjecanja koje je uzrokovala potpora. Stoga se mora smatrati da potpora za restrukturiranje negativno utječe na trgovinske uvjete u mjeri u kojoj je to suprotno općem interesu te zato nije spojiva s unutarnjim tržištem u skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (c) UFEU-a.

7. POVRAT

- (90) U skladu s UFEU-om i ustaljenom sudskom praksom sudova Unije Komisija je nadležna za odlučivanje da predmetna država članica mora izmijeniti ili ukinuti potporu ako se utvrdi da ta potpora nije spojiva s unutarnjim tržištem ⁽¹⁶⁾. Sudovi Unije isto tako dosljedno smatraju da obveza države članice da ukine potporu koju Komisija smatra nespojivom s unutarnjim tržištem služi u svrhu ponovne uspostave prethodne situacije ⁽¹⁷⁾.
- (91) U tom kontekstu sudovi Unije utvrdili su da će se taj cilj ostvariti kad primatelj vrati iznose koji su mu dodijeljeni na temelju nezakonite potpore, čime će izgubiti prednost nad konkurentima na unutarnjem tržištu te će se ponovno uspostaviti situacija koja je postojala prije isplate potpore ⁽¹⁸⁾.

⁽¹⁶⁾ Presuda od 12. srpnja 1973., Komisija/Njemačka, C-70/72, ECLI:EU:C:1973:87, točka 13.

⁽¹⁷⁾ Presuda od 21. ožujka 1990., Belgija/Komisija, C-142/87, ECLI:EU:C:1990:125, točka 66.

⁽¹⁸⁾ Presuda od 17. lipnja 1999., Belgija/Komisija, C-75/97, ECLI:EU:C:1999:311, točke 64. i 65.

- (92) U skladu sa sudskom praksom, u članku 16. stavku 1. Postupovne uredbe navodi se da „[k]ada se u slučajevima nezakonite potpore donesu negativne odluke, Komisija donosi odluku kojom se od dotične države članice zahtijeva da poduzme sve potrebne mjere za povrat sredstava potpore od korisnika”.
- (93) Potpora za restrukturiranje u iznosu od 33,84 milijuna EUR (168,4 milijuna RON) provedena je 22. travnja 2021. (vidjeti uvodnu izjavu 2.) protivno članku 108. stavku 3. UFEU-a i treba se smatrati nezakonitom i nespojivom te se stoga mora vratiti kako bi se ponovno uspostavila situacija koja je postojala na unutarnjem tržištu prije njezine dodjele. Povrat obuhvaća razdoblje od datuma kad je potpora produljena ako nije donesen valjani plan restrukturiranja, do stvarnog povrata. Na iznos koji treba vratiti obračunavaju se kamate počevši od datuma 22. travnja 2021. kad je državno jamstvo postalo nezakonito jer je istekao rok od šest mjeseci na koji je potpora za sanaciju bila odobrena, a valjani plan restrukturiranja nije donesen, do stvarnog povrata. Komisija napominje da je korisnik na temelju tog jamstva stekao prednost koju ne osporava činjenica da je državno jamstvo možda isteklo kad je država otplatila kredit za sanaciju na zahtjev vjerovnika. Naprotiv, ta je prednost zapravo maksimalno iskorištena i korisnik je zadržava sve dok se potraživanje države prema društvu Blue Air koje iz toga proizlazi ne vrati s kamatama.

8. ZAKLJUČAK

- (94) Komisija smatra da je Rumunjska nezakonito provela potporu za restrukturiranje društva Blue Air koja se sastoji od produljenja državnog jamstva nakon isteka razdoblja od šest mjeseci i zamjene bivšeg vjerovnika, čime je prekršila članak 108. stavak 3. UFEU-a. Rumunjska bi trebala vratiti tu potporu s kamatama. Međutim, naplata kolaterala kojim se osigurava državno jamstvo i prijenos 75 % dionica društva Blue Air na državu ne predstavljaju državnu potporu.

DONIJELA JE OVU ODLUKU:

Članak 1.

Prijenos 75 % dionica društva Blue Air Aviation SA Rumunjskoj nije državna potpora u smislu članka 107. stavka 1. Ugovora o funkcioniranju Europske unije.

Članak 2.

Ad hoc državna potpora koja se sastoji od državnog jamstva u ukupnom iznosu od 163,8 milijuna RON (33,84 milijuna EUR) koje je Rumunjska nezakonito zadržala u korist društva Blue Air Aviation SA, čime je prekršila članak 108. stavak 3. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, nespojiva je s unutarnjim tržištem.

Članak 3.

1. Rumunjska mora od korisnika zatražiti povrat nespojive potpore iz članka 2.
2. Na iznose koje treba vratiti obračunava se kamata od datuma kad je potpora postala nezakonita 22. travnja 2021. do njihova stvarnog povrata.
3. Kamate se obračunavaju na temelju složenog kamatnog računa u skladu s poglavljem V. Uredbe Komisije (EZ) br. 794/2004 ⁽¹⁹⁾ i Uredbom Komisije (EZ) br. 271/2008 ⁽²⁰⁾ o izmjeni Uredbe (EZ) br. 794/2004.

⁽¹⁹⁾ Uredba Komisije (EZ) br. 794/2004 od 21. travnja 2004. o provedbi Uredbe Vijeća (EZ) br. 659/1999 o utvrđivanju detaljnih pravila za primjenu članka 93. Ugovora o EZ (SL L 140, 30.4.2004., str. 1., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2004/794/oj>).

⁽²⁰⁾ Uredba Komisije (EZ) br. 271/2008 od 30. siječnja 2008. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 794/2004 o provedbi Uredbe Vijeća (EZ) br. 659/1999 o utvrđivanju detaljnih pravila za primjenu članka 93. Ugovora o EZ-u (SL L 82, 25.3.2008., str. 1., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2008/271/oj>).

4. Rumunjska s datumom objave ove Odluke mora obustaviti sva preostala plaćanja potpore iz članka 2.

Članak 4.

1. Povrat potpore iz članka 2. stupa na snagu odmah i odmah proizvodi učinak.
2. Rumunjska mora osigurati da se ova Odluka provede u roku od četiri mjeseca od datuma njezine objave.

Članak 5.

1. U roku od dva mjeseca od objave ove Odluke Rumunjska mora dostaviti sljedeće podatke:
  - (a) ukupan iznos (glavnica i kamate na iznos povrata) koji korisnik mora vratiti;
  - (b) detaljni opis mjera koje su već poduzete ili se planiraju poduzeti u cilju usklađivanja s ovom Odlukom; i
  - (c) dokumentaciju kojom se dokazuje da je korisniku naložen povrat potpore.
2. Rumunjska mora izvješćivati Komisiju o napretku nacionalnih mjera poduzetih radi provedbe ove Odluke do potpunog povrata potpore iz članka 2. Na zahtjev Komisije mora odmah dostaviti informacije o već poduzetim i planiranim mjerama u svrhu usklađivanja s ovom Odlukom. Rumunjska je dužna dostaviti i detaljne informacije o iznosima potpore i kamata na iznos povrata koje je korisnik već vratio.

Članak 6.

Ova je Odluka upućena Republici Rumunjskoj.

Komisija može objaviti iznose potpore i kamata na iznos povrata vraćene u okviru provedbe ove Odluke ne dovodeći u pitanje članak 30. Uredbe Vijeća (EU) 2015/1589.

Sastavljeno u Bruxellesu 16. veljače 2024.

Za Komisiju
Margrethe VESTAGER
Izvršna potpredsjednica